

BERG2018

EXOTICKÝ RÁMUS

úterý 1. května 2018

18.30–19.00 odcházíme z nádvoří Strahovského kláštera

-> Sál Martinů Lichtenštejnského paláce / HAMU

zvuková procházka

Slavomír Hořínský – Kapesní průvodce letem ptáků [světová premiéra]

Olivier Messiaen – Exotičtí ptáci

Daniel Wiesner – klavír

Katedra bicích nástrojů HAMU

Peter Vrábel – dirigent

Zdeněk Vermouzek [Česká společnost ornitologická]

Orchestr BERG

Hana Hložková, Anna Romanovská Fliegerová – housle, Adam Pechočiak – viola, Šimon Marek – violoncello, Anna Kellerová – kontrabas, Anna Stavělová, Zuzana Bandúrová – flétny, Kamila Mořková – hoboj / anglický roh, Kiryl Tseliapniou, Renata Raková, Anna Sysová – klarinet, Hanuš Axmann – basklarinet, Petr Němeček – fagot / kontrafagot, Tomáš Bürger, Barbora Černá – horna, Jan Pohořalý – trubka, Tomáš Bialko – trombon, Daniel Mikolášek, Martin Opršál, Šimon Veselý, Štěpán Hon, Junko Honda, Blanka Šindelářová – bicí nástroje

Tento večer se koná ve spolupráci s Hudební fakultou AMU a Českou společností ornitologickou.

Patronem premiérované skladby je Petr Somol. Děkujeme!

SOUNDWALK [zvuková procházka] je jakýkoliv typ procházky, jejímž hlavním cílem je naslouchat zvukům našeho okolí. V dnešní relativně hlučné městské krajině jsme se naučili neposlouchat. Náš svět klade navíc velký důraz na vizuální podněty, takže ty zvukové jsou často upozaděné. Zvuková procházka Orchestru BERG vám pomůže otevřít uši a objevit „nový“ svět. Sami se pak možná přistihnete, jak si takovou zvukovou procházku sami pro sebe necháváte vstoupit do každodenního života. Intenzivně naslouchat můžete totiž kdekoli – doma, v obchodě, na ulici, na nádraží, v lese...

Pojmy „**zvuková procházka**“ [soundwalk] a „**zvuková krajina**“ [soundscape] zavedl **R. Murray Schafer** [*1933], kanadský skladatel, pedagog a environmentalista, který se od 60. let 20. století zabývá fenoménem zvukového znečištění. V 70. letech začal také systematicky mapovat a dokumentovat zvukovou krajinu a mizející zvuky Vancouveru i dalších míst a měst. Má řadu následovníků [mj. Peter Huse, Barry Truax nebo Hildegard Westerkamp], jeho aktivity vedly k zavedení oboru akustická ekologie.

Stejně jako u hudebních kompozic se u zvukové krajiny určuje její celková tonalita, ze které poté jako určující orientační body vystupují výrazné zvuky. Důležitou roli hraje také tónová a rytmická vyváženost. Skladatel a teoretik Barry Truax uvádí pojem **zvukového horizontu**, který udává vzdálenost, na niž jsme schopni „doslechnout“, co se děje v našem okolí. V hlučném prostředí se tento horizont může zmenšit natolik, že nejsme schopni slyšet ani vlastní kroky na ulici.

Slavomír Hořínský [*1980] vystudoval housle na Konzervatoři Pardubice a následně skladbu na Hudební fakultě AMU v Praze. Jeho díla pravidelně uvádí Orchestr BERG a zazněla také v podání České filharmonie, Pražské komorní filharmonie, Moens Ensemble, Bennewitzova kvarteta, souboru Capella Mariana, Solamente Naturali a dalších domácích i

zahraničních těles. Spolupracuje také s předními sólisty (např. Sophia Jaffé, Barbora Sojková, Tomáš Král, Tomáš Jamník). Od roku 2006 působí pedagogicky na katedře skladby Hudební a taneční fakulty AMU v Praze. Věnuje se rovněž vedení netradičních kompozičních workshopů pro děti. S manželkou a čtyřmi dětmi žije a tvoří v Praze. Jeho hudební jazyk je zaměřen na redukci použitých prostředků a průzračnost hudební struktury. Jako výchozí materiál používá často melodické linie, harmonii nebo rytmickou strukturu odvozenou z analýzy zvuku nebo hudby „bez copyrightu“ (chorál, etnická hudba apod.). Ve skladbách z poslední doby zkoumá též prostorový aspekt hudby.

Orchestr BERG premiéroval od počátku spolupráce v roce 2002 již jedenáct jeho skladeb.

www.horinka.cz

Kapesní průvodce letem ptáků [2014–2015, komorní verze 2018]

Když jsem byl malý chlapec, zdávalo se mi o tom, že létám v povětří jako pták. Bývalo to tak opravdové, že jsem po probuzení nechtěl věřit, že to byl sen. Skladba je inspirována letem ptáků. Veškerý kompoziční materiál je odvozen z analýzy zvukové nahrávky letu kolibříka, kterou pořídil Richard Devine. Pracoval jsem odděleně s popředím a s pozadím úryvku o délce 2,7 vteřin. V mnoha případech je použito enormního časového roztažení a oktávové transpozice materiálu.

Slavomír Hořinka

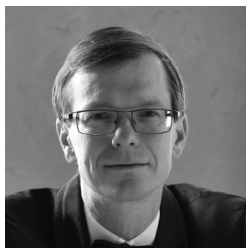
Skladba obdržela v roce 2014 cenu předsedy poroty v soutěži České filharmonie, ale nebyla nikdy veřejně provedena. Pro Orchestr BERG proto vzniklo přepracování pro komorní těleso se sólovými smyčci.

Francouzský skladatel **Olivier Messiaen** [1908–1992] patří k nejvlivnějším osobnostem hudby dvacátého století. Uměleckou pouť mu symbolicky předurčila jeho matka, básnička Cécile Sauvage, která ve své sbírce *L'âme en bourgeon* [Rašící duše], napsané v době těhotenství a věnované očekávanému dítěti, pojednává o chlapci, který bude „raněný uměním“, a prorokuje: „Mystéria budou rozptýlena a Orion zpívá v mé bytosti s modrými ptáky a zlatými motýli – trpím tou neznámou vzdálenou hudbou...“ Messiaen studoval na pařížské konzervatoři hru na varhany [M. Dupré] a skladbu [P. Dukas]. Od roku 1931 působil jako varhaník v pařížském chrámu sv. Trojice. Byl jedním ze zakladatelů skupiny Mladá Francie. Značný ohlas a vliv měla i jeho pedagogická činnost: k jeho žákům patřili mj. Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen nebo Iannis Xenakis. Nejdůležitějším inspiračním zdrojem byla Messiaenovi katolická víra, svou tvorbu chápal jako „akt víry oslavující mystérium Kristovo“. V jeho hudbě se odrážejí nejrůznější vlivy: gregoriánský chorál, hudba exotických kultur [rytmické systémy Indie či starověkého Řecka], zvuky přírody [především ptačí zpěv] apod.

Studium ptačího zpěvu bylo Messiaenovým celoživotním tématem, které se bohatě promítlo i v jeho díle. V letech 1956–1958 vytvořil rozsáhlý cyklus *Katalog ptáků* pro sólový klavír, v roce 1953 složil *Probuzení ptáků* pro klavír a orchestr a o tři roky později skladbu **Exotičtí ptáci** [*Oiseaux exotiques*] pro klavír a malý orchestr [sestavující z dechových a bicích nástrojů]. Jednovětí *Exotičtí ptáci* vznikli na objednávku Pierra Bouleze a Messiaen je – stejně jako řadu dalších svých klavírních děl – věnoval klavíristce Yvonne Loriod, své studentce, která se v roce 1961 stala jeho ženou. Do partitury zakomponoval transkripce hlasových projevů zhruba padesáti ptáků, které poznával z nahrávek i v reálném znění při návštěvách výstav. Kanadský skladatel Gilles Tremblay, který u Messiaena studoval v době vzniku *Exotických ptáků*, vyslovil domněnku, že kombinace amerických a indických ptáků má v tomto díle hlubší rozměr – vyjádření konfrontace Západu a Východu prostřednictvím ptačího zpěvu.

Daniel Wiesner [*1969] studoval na pražské konzervatoři u prof. Valentiny Kameníkové a na AMU ve třídě prof. Petera Toperczera. V letech 1988 a 1990 absolvoval mistrovské kurzy u Rudolfa Kehra ve Výmaru. Kromě několika cen z domácích soutěží, které získal ještě za studií na konzervatoři, je Daniel Wiesner vítězem Mezinárodní klavírní soutěže v Glasgow [1990] a nositelem ceny ze soutěže „Vianna da Motta“ v Lisabonu. V roce 1993 obdržel

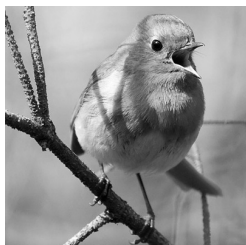
Cenu Hlávkovy nadace. Jako sólista a vyhledávaný komorní hráč vystupoval na koncertech ve většině evropských zemí a také v USA, Jordánsku a Tunisu. Je členem několika komorních souborů, od roku 1994 je členem komorního souboru *In modo camerale*, který získal v roce 1996 Cenu Českého spolku pro komorní hudbu, a v témže roce se stal finalistou soutěže komorní hudby v japonské Ósace, spolupracuje s renomovanými sólisty. Řadu skladeb svého širokého repertoáru premiéroval a má též obsáhlou diskografii. Natočil několik sólových CD, mj. s díly B. Smetany, Z. Fibicha, S. Prokofjeva, K. B. Jiráka a M. Kabeláče. Intenzivně se věnuje soudobé hudbě, zvláště české, má na svém kontě mnoho desítek premiér novinek a několik CD nahrávek. Jako sólista vystupuje s předními českými orchestry. Nahrává pravidelně pro Český rozhlas. V roce 2009 obdržel Cenu České hudební rady za vynikající interpretaci soudobé hudby a propagaci české tvorby. V letech 2008–2013 vyučoval hlavní obor klavír na Konzervatoři Pardubice. Od roku 2012 působí na oddělení klavírní spolupráce na AMU v Praze.

Česká společnost ornitologická usiluje o svět, kde žijí lidé a ptáci v harmonii, kde lidé s pokorou obdivují přírodu, snaží se jí porozumět a využívají ji udržitelně pro sebe, pro ptáky i pro ostatní organismy. ČSO zkoumá a chrání ptáky, jejich prostředí a přírodu jako celek a svou činností k tomu motivuje i širokou veřejnost. ČSO prosazuje ochranu přírody založenou na vědeckých poznatcích a pomáhá rozvoji ornitologie i ochrany ptáků bez ohledu na politické hranice. ČSO je členskou organizací sdružující profesionální i amatérské ornitology, zájemce o pozorování ptáků a milovníky přírody. V současnosti sdružuje přes 3000 aktivních členů a vítá ve svých řadách nové zájemce o členství.

www.birdlife.cz

Zdeněk Vermouzek je ředitelem kanceláře ČSO. Kromě další činnosti se věnuje i popularizaci ptáků a ornitologie.

Vítání ptačího zpěvu 2018

Vítání ptačího zpěvu pořádané Českou společností ornitologickou je u nás největší akcí svého druhu. Účastníci pod vedením zkušených ornitologů uvítají a oslaví návrat ptačího zpěvu do naší krajiny i krásu jarní přírody. Můžete se těšit na informace o ptácích a možnostech jejich ochrany, na mnoha místech proběhnou například ukázky kroužkování ptáků, výstavy ptačích budek nebo soutěže pro děti. Vítání ptačího zpěvu probíhá většinou formou vycházek do probouzející se jarní přírody, a to doslova, protože začátek většiny akcí je naplánován na brzké ranní hodiny, kdy ptáci nejvíce zpívají. Rozhodně stojí za to si přivstat. V celém Česku je připraveno víc než 120 akcí! V Praze jich proběhne deset, ve Středočeském kraji jich bude dokonce 26! První se uskutečnily již v sobotu 21. dubna, posledních se můžete zúčastnit v neděli 20. května.

Místa, termíny a další informace najdete na internetu:

www.birdlife.cz/pozvanka-na-vitani-ptaciho-zpevu-2018/

Peter Vrábek je slovenský dirigent, který žije a pracuje v Praze. V roce 1995 založil Orchestr BERG a určil jeho hudební směřování – díky němu je dnes tento orchestr oceňován jako jedinečný interpret hudby 20. století a hudby soudobé. Spolupracuje se soudobou českou skladatelskou špičkou a vytváří inspirativní tvůrčí prostor pro vynikající umělce mladé generace. Je držitelem Ceny Gideona Kleina. Za svoji práci s Orchestrem BERG získal v roce 2010 od České hudební rady / UNESCO ocenění za zásluhy o kvalitu a šíření české hudby.

Orchestr BERG je špičkové těleso, které již řadu let přináší svěží vítr na českou hudební scénu – uvádí inovativní a zároveň divácky atraktivní projekty kombinující současnou hudbu s tancem, filmem, divadlem, projekcemi apod. Vystupuje často mimo tradiční koncertní sály. Orchestr BERG je jediným českým orchestrem, který pravidelně objednává a ve světových premiérách na svých akcích uvádí novinky českých skladatelů především mladé generace. Má tak na svém kontě již více než stovku světových premiér. V českých premiérách také představuje tvorbu těch nejvýznamnějších zahraničních skladatelů, mimo jiné i hudební divadlo Schwarz auf Weiss Heinera Goebbelse, hudebně filmový kus Up-close Michela van der Aa, unikátní celovečerní kompozici In vain Georga Friedricha Haase nebo legendární dílo Györgye Ligetiho Poème symphonique pro 100 metronomů. Orchestr BERG uvedl celou řadu vlastních originálních projektů, například ve spolupráci s tanečnicí 420PEOPLE, režisérkou Petrou Tejnorovou, choreografkou Mirkou Eliášovou nebo režisérským duem SKUTR. Spolupracuje také s nejvýznamnějšími českými kulturními organizacemi, mezi nimiž jsou například Národní divadlo, Židovské muzeum v Praze, Centrum současného umění DOX, festivaly Struny podzimu, Pražské jaro, Hudební fórum Hradec Králové ad. Věnuje se i edukativním projektům.

www.berg.cz

SRDEČNĚ ZVEME NA DALŠÍ AKCI LETOŠNÍ SEZÓNY!

NE/TRPĚLIVOST

pondělí 4. června v 19.30 | Továrna [Dělnická 63, P7]

Kaija Saariaho – Graal théâtre [česká premiéra]
Petr Bakla – Statements? [česká premiéra]
Julia Wolfe – Impatience / s filmem [česká premiéra]

Jana Kubánková – housle, Bronislava Smržová Tomanová – soprán
Orchestr BERG & dirigent Peter Vrabel

přípitek členům KLUBERGu po představení M IS FOR...

Eva Kesslová [Orchestr BERG], choreograf Jiří Kylián a patronka KLUBERGu Soňa Červená

FANDÍTE NÁM? STAŇTE SE ČLENY KLUBERGu!

Chcete podpořit jedinečné projekty z oblasti nového umění?

Zajímá Vás, co se v BERGu chystá, a chcete u toho být jako první?

PŘIDEJTE SE!

Patronkou KLUBERGu je paní Soňa Červená, herečka a zpěvačka.

Měsíční členský příspěvek: 123 Kč [jednotlivec] / 234 Kč [ve dvou]

ČLENOVÉ KLUBERGU VZKAZUJÍ

„Jste úžasní, jak se neustále zdokonalujete a vymýšlíte nové a nové nápady!!! Gratuluji, obdivuji a držím palce:-)!!!!“ Martina B.

„Držím palce do další činnosti, obdivuji koncepci a koncerty se mi moc líbí.“ Jana M.

DĚKUJEME VŠEM ZA PODPORU!

Více informací: www.kluberg.cz.

Obrátit se můžete také na Evu Kesslovou – T: 604 205 937, E: kluberg@berg.cz

DĚKUJEME TĚM, KTEŘÍ NÁM POMÁHAJÍ!

DÁRCI: A-Giga s.r.o., RNDr. Ondřej Jäger, Ing. Tibor Lopušán, Vlasta Plocková, Eva a Norman Ridenourovi, Petr Somol, manželé Špírkovi

KLUBERG [klub dárců Orchestru BERG]

Petr Adler, Martina & Radvan Bahbouhovi, Soňa Červená, Nevelina Dodovová, Václav Eis, Lucie Chrápavá, Světlana & Ondřej Jägerovi, Rudolf Kryl, Jiří Kubíček [ve dvou], Rudolf Leška [ve dvou], Jiří Malíř, Jana Maříková, Jáchym Novotný, Vlasta Plocková, Petr Somol, Ivan Studený, Kateřina Svatoňová, Ing. Tomáš Svatoň, Eva & Ivan Špírkovi, Danilo Tuzar, Vladislava & Martin Valchářovi, Zuzana Zubercová a jeden anonymní člen

ANDĚLÉ [dobrovolníci]

Věra Babišová, Radvan Bahbouh, Eva a Tonda Blomannovi, Jan Brázda, AK Anna Císařová & Peter Babiš, Martina Čápková, manželé Činčerovi, Valerij Durdil, Dominik Dvořák, Josef Dvořák, Pavel Dvořák, Rut Fialová, Jiří Hajdyla, Ondřej Holas, Aleš Janíček, Tomáš Jindříšek, Martina Kaňková, Jitka Kloučková, Adam Kneblík, Šimon Kočí, Ivana Kolářová, Johana Kratochvílová, Drahoslava Krnáčková, Petr Kubík, Maja Madárová, Daniel Mikolášek, Alena Miltová, Pavel Moc, Ester Nemjová, Martin Pavala, Michal Pečeňa, Kateřina Plevová, Eva Ridenourová, Michael Romanovský, Majka Semotánová, Michaela a Howard Sidenberg, Petr Somol, Jonáš Starý, Barbora Šlosárková, Lukáš Trnka, Pavel Trnka, Jan Trojan, Pavel Trojan Jr., Michaela Volfová, David Zábranský a Jan Zázvůrek...

PODPOŘILI

Ministerstvo kultury ČR, Hlavní město Praha, Praha 1, Nadační fond Avast
Hlavní město Praha přispělo na aktivity Orchestru BERG v roce 2018 částkou 400 000 Kč.

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

Český rozhlas, HISvoice, Harmonie

Děkujeme kreativní agentuře Brainz.cz za vizuální styl.

texty: PhDr. Vítězslav Mikeš [Messiaen], Eva Kesslová

korektura: PhDr. Alena Miltová

fotografie: Miriam Kolářová [Hořínka], Zdeněk Chrapek [Wiesner], Karel Šuster [Vrábel], Pavel Hejný [BERG]